

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

121. Calendarij Sin. emendatio absoluta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

ex ea, ecquid illi sanitas in voto esset? hanc ait, haudquaquam desidero, sed de me fieri quicquid Deo maxime visum sit; sanari, mori, iacendo, ut sum, diutius cruciari; tantum quin imo consolationis ex valetudine, mihi non videor haustura, quantum ex his meis duco miseris, dum meo domino crucifixo; tanto similiorem me cogito, quanto acerbis crucior. Quibus dictis vbertim, & diu flens, nondum tamen sat Patri perspicuum fecit, has lacrimas virtus, an sui nativa commiseratio mitteret. Consolari ergo illam Pater, dolorum breuitate, æternitate præmiorum, & mercede supra modum laboris immensa; sed illa non sunt istæ inquit, Pateri mœroris, sed gaudij lachrimæ, iterum dico, tanto similiorem Christo esse, quanto pro illo perpetiare grauiora, quæ potest animo sentiri potentior consolatio, vel excogitari? miratus Pater in barbara virgine Philosophiam sanctorum Ascetarum, confirmauit illam patientia Liduinæ, & quæ tunc menti succurrerunt exemplis fortibus feminarum; nec iuuare illam subsidio alio potuit, cum ea loco ubi iacuerat moueri absque vitæ periculo non posset. Atque hæc de multis Tunchinensium gestis insignibus pauca, in reliquorum inditium dicta sunt; idemque mox de Sinis fiat ad quos cum anno 1638. redeo, si prius nomen exsoluero quod annis retro aliquot sum professus, de postrema Calendarij Sinensis instaurati, ab-
 solutione quæ in hunc denique annum exit.

111.
 Calendarij
 Sin. emenda-
 tio absolu-
 ta.

Huic Regis mandato instabant P. Scial, & P. Iacobus Rhó nec erat triuialium hominum id opus, cui non illud modo incumberebat onus, ut Sinenses Astrologos ab Europæis dissidentes inter se confertrent, saluisque illorum regulis, eorum exerrationes, ex Europæorum canone emendarent; sed erat euidentis earum exerrationum, & nostræ emendationis edenda ratio, & Mathematicis Collegij Regij, Mandarinis eisdem Præfectis, & demum omnibus Regni totius probanda Literatis. Ad hoc erant pandenda quibus omnis Astronomia nititur fundamenta, ut scientissimè ex iis monstraretur, & Astrologis constaret euidenter, practicum veritas operationum. Nam dictum aliàs fuisse ab aliquot sæculis Calendarium Sinarum abacum, Maurorum opera multis erroribus purgatum, & totam eius rationem volumine duplici comprehensam, altero Theoreticem; vsum altero artemque complexo, lingua utroque Arabica. Sed enim Sinenses neglecta contemplatione seu Theoretice, arte sola vsuque contenti volumen quo continebatur Sinarum idiomate donatum in scholam induxerunt ad hoc institutum; suos inde formarunt Astrologos quorum omnis in eo peritia versabatur, ut ex eius voluminis calculo motus, stationes, & defectiones maiorum luminum scite computarent, rectè an secus, omninè ignari, quod principia nescirent & causas quibus sic, & non aliter compellerentur numerare, & quod consequens erat, non possent in viam redire, quantum euidentissimè errassent. Eam ob rem Patres statuerunt, totius seriem operis, sibi esse ab suo capite primisque principiis resumendam, deducen

deducendamque per omnes Matheseos partes, quæ possent aliquid conferre ad integram Astronomiæ perfectæ absolutionem: de quo audiendus est P. Scial Pechino scribens anno 1652. cum iam & illa vrbs, & regnum prope vniuersum in Tartari esset potestate [Regis, inquit defuncti, iussu, in reformando Calendario abaco Sinensi annos posuimus quindecim diligentissimæ, & laboriosissimæ operæ; nec raro contigit, iungi à nobis cum diebus noctes, ad scribendos, quos exhiberemus Regi libros, & interualla signanda, morusque stellarum ratos, ex quibus noster constabiliretur, & certò liqueret algorismus, essetque in posterum ab errandi periculo securus. Nec defuere potentes aulici qui tanti honorem muneris, & Regis beneuolentiam externis hominibus inuiderent, & pro nostris competitoribus, auctoritate, & largitione satagerent. Strenuitate laboris, & patientia vicimus, ne dicam soliditate scientiæ, sæpius etiam Rege coram tentata, clarèque perspecta: centum præterea voluminibus in lucem editis, quibus Astronomiæ totius complexi sumus non modo rationem, sed arithmetices, & Geometriæ cæterorumque de Mathematicæ corpore membrorum, quæ ad operis nostri perfectam conformationem facere videbantur] hæc Scial, at libros multo plures editis scripsere, & iam inde ab anno 1634. septem supra centum triginta paratos habebant, & aliquot insuper sub stylo. Ex typis recentes idoneo numero Regi exhibebant, qui magno ingenio cum esset, excipiebat illos singularibus beneuolentiæ argumentis, hortabatúrque ad pergendum constanter, Rescriptis ad eos tam honorificis, vt (lege ac more) vniuerso vulgata, & cantata regno, incredibilem nostris apud Mandarinis Prouinciarum Rectores conciliarent fidem, auctoritatem, latúmque Euangelio seminando, & liberum vndequaue campum. Libellis porò nostrorum supplicibus, & rescriptis ad eos Regiis haudquaquam deinceps nominabantur, *Patres magni Occidentis, sed Iesu Hoci*, hoc est Societatis Iesu, illic tandem pro Instituto habitæ, & à Mandarinis etiam vulgatæ, quod esset publico deuorum bono, & gratuito labore, vitæque adeò quibusuis periculis artem probè viuendi traderet, & sciendi. Æmuli verò quos Scial indicat, Colao Paulo superstite, hîscere non sunt ausi; defuncto, quidam se protulit doctrinarum omnium se iactans nomine, præsertim Astronomiæ Sinensis. Hanc ad nostros si posset deprimendos, suus egit tum arrogans genius, tum Mandarinorum præpotens gratia, tum quod erat timendum, consensus Eunuchorum quos omnes pudebat Sinas orbis Magistros, barbarorum duorum discipulos fieri, & ab iis errantes corrigi; parum memores, ab suis maioribus, minus inuidiosus, & magis doctis fuisse magisteria Maurorum in Astronomicis accita. Obtinuere nihilominus conspirantibus libellis, Rescriptum Regium, quo Academia altera institueretur, in qua competitoris Astrologi, & noster examinaretur Mathematicus Canon ad obrusam exactæ rationis, & experientiæ; quem ea styli seuera, & manifesta

periclitatio probasset, victor, & verus censeretur. Hinc Academia in vrbe duæ, nostra ad Occidentem sita; secunda ortum versus; quæ suo illi iactabundo auctori posthuma, Rectorem Vicarium accepit Chiugin quendam secundi Ordinis Literatum. Duæ inter hæc obtinunt luminarium Principum eclipses; & pauenda Sinis coniunctio aliorum duorum Planetarum, ex qua solet horrendos exitus Astronomica Sinarum vaticinatio expectare. Hanc Patres, qui soli aduerterant Regi indicant, adscripta eius figuratione, & calculo temporis. Defectiones solis, & Lunæ ipsomet à Rege minutissimè obseruatæ, prædictioni Patrum ad amissum, momentaque omnia responderant, prædictiones nouorum Academicorum magno interuallo scellerunt. Hinc Regis æquissimum ytrinque iudicium, cum insigni nostrorum commendatione, & contemptu aduersariorum; qui, vt vsus est Sinarum, iuris & rationum penuria in calumnias acti, supplicibus ad Regem literis in Doctorem Petrum, accusare ab eo religionem veterem abiectam; superstitionem Patrum adamatam; proscriptos à Patribus semideorum Regum cultus, antiquos ritus pessundatos, vnus Dei sui adoratione omnibus substituta; exilia demum recoquere, ac repetere quæ auis eius Vanliè iis indixisset. Rex mirè consultus & sapiens Rescriptum paulisper cum sustinisset; respondit admonens, iis attendere quæ sui erant in Regis obsequio muneris; ritus omitterent, nec desisterent ab Astronomicis ad religiones; vbi ingenio certaretur ad indagacionem Veri certam; extra rem esse criminationes; viderique professionem causæ malæ, conatumque violenter auferendi quod iure, ac merito non possis. Ex eius Rescripti sententia pronuntiauit Rituum tribunal, accusationes aduersus Patres nec esse admittendas; quod præter vindictam nihil spirarent; nec audiendas, quod in iis non ratio, sed perturbatio loqueretur. Adiecit huic tribunalis decreto Rex pœnam, qua nulla grauius inuidiosos distorquet & lacerat, fuitque affectus erga nos extraordinaria prorsus & varia significatio, quæ toto mox regno denuntiabatur: oblata enim à Patribus dona, machinamenta ferè ingenij, benigno inspectabat, & accipiebat vultu, ocularem tubum, horologium rotatum molitionis peregrinæ, planisphæria duo, & istiusmodi matheos organa, à quibus otiosè spectandis, & curiosius tractandis anelli vix posse videbatur, Colais quin etiam summæ gratiæ loco spectanda concedebat, & familiarissimis Eunuchorum globum præ cæteris æneum pedum ambitu ferè duodecim, ad quamlibet supra orizontem, graduum eleuationem, in meridiano suo versatilem. Omnes in eo suis locis stellæ, suaque magnitudine discretæ splendebant, cum obliquo solis, per signa duodecim nostra, siue illorum duoderriginta quibus suum distingunt Zodiacum, forè ob totidem quas Lunæ attribuunt mansiones. Aureis steterat ob excellentiam operis quadringentis, pluris quinquies, hic futurus. Sed eos abundè Rex Patribus refudit. Quanti verò donum id fecerit, quantumque sit.

eo delectatus, testificatione constare voluit, quam per se sanè, & apud nos leuem; Sinæ præ quouis meriti præmio experunt, & adorant. Iussit Patres solenni comitatu, in aulas palatij intimas donum suum portare. Imus ergo, ait Iacobus Rhò, ego & P. Scial, cum Doctore Petro, & Academiæ nostræ Mandarinis, splendida in veste, suorum cuiusque graduum discreta insignibus, & per magnificas vastissimæ Regiæ aulas, & exedras in aulam denique subitum penetralem, in qua solet Rex animum laxare, tam sacram atque illibaram, ut fas sit nemini pedem eò inferre, ne intimo quidem Eunuchorum, nisi ab Rege accersatur; quod nihilominus externis indultum, cuiusmodi eramus, attributum est gratiæ, nulli fortè mortalium ab ævo concessæ. Surgebat media ex aula thronus, altitudine cubitorum quinque, suis nixus gradibus, & cancellis clathratus. Summum eius aut lectus, aut lecto quid simile obtinebat, pulvinis grandibus ad sedendi usum instratus, spondæ laterum fulcris munita pretiosis, & nobilis machinæ moles omnis auro radiabat, artisque eximie cælaturis spectantium tenebat oculos; minor alius è plano extabat, nullius ad speciem maiestatis, sed ex calamba, & aquila lignorum pretiosissimis, simplici opere, ac velut topiario contextus; in huius sede globum posuimus, quod fuit perinde ut in Regis manibus deponi, & ab eo admitti, eam ob rem illas tanquam Regi sedenti proclinationes legitimas, & scrupulosissimas, in aditu obitas repetimus in discessu.] Ita Iacobus Rhò de habiti nobis ab Rege honoris gratia singulari; condignò post hæc Academicos utrosque honorario ornaturus Academiam dissoluit aduersariorum, certòque prospiciens dum Pechini hæterent, nunquam nobis vexandis abiturus, vrente illos dedecoris sui, & nostræ gloriæ impatientia, denis singulos adpersit nummis, iussit quo vellent, sed ab aula procul, & vrbe abire, nec intercessionibus vllis cessit, fatigentium illos retinere, imò & Patribus sese in discipulos tradere. Nostræ vice versa Academiæ Literatos muneratus est liberalissimè, Doctorem Petrum nouo in aula, Magistratu; Mandarinatu quinque alios auxit amplo & minimè vacuo. Restabat usus computi emendari à Præsidibus Rituum decreto iuridico in vniuersum imperium inducendus, quod ipsi Decretum cum diutius traherent, & tempus eximerent aduersarum partium veriti odia, si (quod æquum censebant) *Canonem occidentis* nouum Computum appellassent; conuenit illos Rex acri singulos reprehensione, omissoque illorum consilio à se ipse Decretum concepit, ediditque Rescripto, piis Patrum desideriis tam consentaneo ut videretur cælitus dictatum, quò in bonum rei Christianæ quam maximum res tota cederet, nec ipsi, si posset, fierent etiam æmulis, & aduersariis inuisi. Rescripsit itaque impetans antiquum Calendarij titulum retineri; eclipses, & cunctas astrorum obseruationes ex Patrum Regula putari; earum *Canones* ne lapsu temporum interirent, vel desuetudine mutarentur, Academiam Occidentis, esse in posterum iure perpetuo

perpetuo stabilem, vt quondam fuerat Academia Mauroꝝ; & Mathematicos Collegij Regij, firma lege obstringi vt in Patrum scholam sexies in mense conuenirent, eosque de Mathematicis audirent. Atque hic tandem felices exitus naçta sunt P. Riccij vota longo amorum sexaginta, & vario tractu circumducta, elusa, impugnata; de nostrorum in Sinis habitatione decreto Regio obtinenda, quæ nec fidei hostes metueret, nec esset vlli Mandarinorum potentia, aut Bonziorum seditionibus, calumniisve obnoxia. Probatumque tam fausto, quam sero euentu, quam sapienter & prouidè Patres, tam longum ad eam & laboriosum elegissent, & durassent iter, in Calendarij abaci reformatione, extra quam prorsus nullum fuit, quo posset illuc aliquando pertingi, vbi nunc denique firmo pede, ac sede securi constitimus. Hæc suis Rhò spectauit oculis; suo magna ex parte assecutus est merito, & labore, suo etiam prosequatur stylo gesta, cum à Deo in cælum vocatus est. Siue autem herbis quas April. 17. cœnarat virulentis, seu deprauata humorum congerie, morbo cœpit iactari, tam intestino, & ignoto, vt quicquid Medicorum præstantium Pechini excellebat, eius causas non potuerit diuinare, sed alius alia in eum tentarit, fortuita magis quam arte præscripta remedia. Nouem quibus ægrotauit diebus, ferè in pedes stetit, & sacris operatus est ad aram, quoad austeriori prostratus inedia, & morbi grauitate interiora depalecente, decubuit; & Lunæ tertiæ decimo tertio, qui Aprilis nostri efficit vicessimum sextum, destititione sensuum repentina oppressus est. Verum animam acturus ad se parumper cum redisset, in effigiem Christi morientis defixit oculos, quam ei P. Pasqualius Mendez obiecit, & alacritate oris, manantibus lacrimis, motuque debili labiorum, suprema cum eo miscens colloquia, horis post noctem mediam duabus, placidissime obiit, annos natus quadraginta septem, ex quibus quinque & viginti exegit in Societate, in Sinis sedecim, quo illum anno 1618. Nicolaus Trigaultius duxerat, virtute illius egregia captus, & petiit in Mathematicis quæ Mediolani tunc proficiebatur. Tanti hominem fecit Christianitas Pechinensis, vt eum Mandarinis, exprimendum sibi coloribus Literati ornatu curauerint, velut æterna dignum memoria. De libris quos typis mandabat lepidè sua quadam epistola narrat, anno 1629. se podagra sæpius vehementissime torqueri solitum, de genibus tamen, crucibus, pedibus, vtrumque valeret, parum sollicitum viuere; sed de lingua & manu, agitque Deo plurtimas gratias quod semper iis vteretur sanis; illa quidem ad instituendos diuinis populos; hæc ad peruadendos scriptis libris Sinas, & prædicandum absentibus & longinquis Deum. Copiosissimam edidit volumine duplici orationis dominicæ, & salutationis Angelicæ explicationem; libros de mortificatione, & ieiunio quatuor; de officiis misericordiæ Christianæ tres, alium de largitate in pauperes, & quintum de precatione. Pia item S. Teresie monita Sinenli sermone conuertit, & quoddam eiusdem,

anni totius Diarium; præter illam quam superius attigi de tota thesi multitudinem librorum ab eo sudatam. Conuenerat inter Christianos ut defuncti cadauer magnifico funere efferrent; sed eos inhibuit Longobardus (quem domi solum reliquerat Scial, ad peragranda vicina egressus) ne pietatem illorum interpretaretur populus inanem pompam, & sumptum facerent nostra causa. Vitare tamen non potuit, ne palatij Eunuchi, & Principes feminæ ad coonestandas eius exequias partem necessarij mitterent apparatus; & funebri habitu Christiani, lugerent illum tanquam Patrem. Parentatum est ipsi, quinto Maij, corpusque publicè die eodem tumulo conditum. Extulit illud nostro templo, versus Riccij sepulchrum per frequentissima vrbis loca, Christianorum supplicantium ordo longissimus, & dignus sanè populi oculis qui ad eum spectandum immensus confluerat, incedebant ingenti numero, agmine compositissimo, graui silentio, & modestia singulati, precatoriam coronam tacitè quisque apud se recitantes, quam manu altera gerebant; altera funale igni ardente odoris pretiosi. Conclusum arca mortui cadauer, ut solet victorum illustrium, extabat in ferculo, quod hominum sedecim honestissimorum humeris portabatur. Præcedebant acerræ, & faces varij generis; citcum & ponè Doctor Petrus, Academici nostri, Regis aliquot Eunuchi, Mandarini, & Literati, etiam ethnici, nobilissimo comitatu. Extra vrbis muros processerant ad celebre Riccij sepulchrum & funalia cerea Christiani omnes accenderunt; ritu solenni Longobardus pro defunctis ad aram fecit, & concionem ad eos habuit; inde honores proclinationum, lege patria, lenta, & longa, & molesta mora sigillatim à cunctis exsoluti feminis prudenter more perpetuo, excludi templo solitis dum viri adessent, multum rogantibus concessum, ut per se quoque viris templo exclusis iusta funebria defuncto biduum exhiberent. Itemque pagis etiam remotis, & Prouinciæ Sciansi, quam per aliquot annos docuerat. Eius morte audita Rex plurimum doluit, & prosecutus est eum multa laude, ac velut superstitem & suæ capacem liberalitatis, bis mille ad eum, ad Patrem Scial nummos misit emendo agro qui alendis iis sufficeret; singulariter vero Patri Scial ad Academiæ stabilitæ magisterium sustinendum, assignauit nummorum duodecim millia, totidem Lunæ mutationibus numeranda. Postremo rogatus à Præsilibus Rituum, ut Patrum doctrinam & labores, regni totius commoda vtilis aliquo dignaretur approbationis publicæ monumento, id quoque præstitit, verum modo omnium maximè glorioso. Quatuor scripsit characteres, & ij lingua illa cuius nec satis efferimus, nec percipimus accentum significationis propriæ indicem, ita sonant *Chin Pao Tien Hio*. Hoc est *Ego Rex approbo, & disco caeli scientiam*. Quod quidem generatim dictum, perinde tamen à Patribus, & Christianis acceptum est, ut si foret approbatio fidei sacrosanctæ, ecclestis omnind, & diuiniotis

quam scientia stellarum. Et hanc Regis mentem iis confirmabat, quod librum Patres edidissent de fidei dogmatis, cui de cæli scientia præfixerant titulum. Erant quatuor characteres figuræ grandioris, auro, & inerrantium draconum (qui sunt Regis tessellatum insigne) artificio intertextu, splendide ornati. Tulit hos domum nostram regio comitatu, per celeberrima urbis loca, Mandarinus vir grauis ex Rituum Præfæctis, anteibat pompam, turba, clangor, & fragor tubicinum, & tympanistarum, musicis aliis concentibus præcincens; sequebantur clauati accensi quatuor, & quoscumque haberent obuios, iubebant equo, sellave exscendere, Regi que verba quæ proximè abeant prostratos reuereri. Portabat hæc in equo Mandarinus, equestri pariter aulæ nobilitate cinctus, duorum urbis Præfectorum familia, & satellitio; ac nonnullis præterea qui summis quinque tribunalibus Præfecti, Sinensis Monarchiæ, administrant summam, omnes cultu insignes legitimo; qui ostentatam diuturnis ambagibus per densa ciuibus Pechini compita scripturam Regiam, apud nos denique statuerunt. Dies erat Epiphaniæ sacer, Ianuarij sextus, cum accedentibus ad ædes propius occurrunt Scial, Doctor Petrus, & Academia nostræ Mandarinus, cum omni suorum graduum splendore, & proclinationibus corporum quas rei tantæ, ac virorum poscebat maiestas, & dignitas, quasque Parapieno ipsi in mensa superbè ornata demùm reposito, exhibuere vniuersi. Est vero Parapienus scripturæ huiusmodi forma quædam ad supremam laudem concinnata. Huic propè similem ad nos misit Colaas de gente Fu, sed hoc illustrius & excellentius quod expressam laudem continebat Dei nostri, eiusque legis sanctissimæ. Accessit & suus à Magistratibus Rituum, quem cum Colaj Parapieno, interiori exceptum aula proposuimus aduentibus spectandum, in priori autem, eaque amplissima Regium; ad quem fuit ingens per multas hebdomadas visentium concursus, & admirantium in Rege amorem nostri prorsus singularem, & scientiæ nostræ existimationem vix satis credibilem. Missum est confestim in omnes stationes quas in decem Sinarum Prouinciis tunc habitabat Societas, huius apographum exemplar quod eis pro tutela esset, non minus fida, quam si foret ipsum Regis autographum. Verum Chiancei vbi agebat Vagnonius Præfectus urbi, & Regis cognatus, idemque Rex (de iis quos vocant duorum literarum) vicissim præuerrere tertarunt in illa Regis inestimabili scriptura ad eum præmittenda, quem ipsi vnicè diligebant, auertit Præfectum Rex Regis propinquus, cuius filij duo erant Christiani, voluitque id regali, & digna se munificentiâ exequi, sed eam Vagnonius cautè inhibuit, suspicatus nobis inuidiâ multo plus, quam ipsi gloriæ allaturam. Pergebat interea Scial fingendis solidè ac scienter Collegij Regij Astronomis; haud quidem omnibus; nam cum essent tres classes, duæ ex iis merè artiolorum erant, qui anni principio, dies eius & horas faustas & infautas libris duobus prænuulgabant, quibus
inconsultis

inconsultis vel abnuentibus infelix populus, nec iter agere, nec uxores, aut funus ducere, vel quid aliud audebat aggredi, tanta erat nugatoribus apud meticulosam gentem fides, cum tamen omnis eorum scientia nihil esset, præter quandam signorum, arbitrariam copulationem quæ nihil posset omnino in prædictos eventus influere. Et quando incidit huius tam diuini Sinarum prognostici mentio, recreabunt opinor lectorem eius aliquot aphorismi, ut sunt; luna quinta, hoc est mense quintili, si Sol defectione obscuratur, regni confinia barbari depopulabuntur; si cælum & aer improviso turbantur, adsunt Tartari ad Regnum obsidendum; si tenaci sereno pluuias, & nubes cælum negauerit, absque vlla dubitatione, opifex aliquis sceleratus, coniuraturus est contra Regem; si terra diu mouerit, rebellabit cliens, femina imperabit; si apparebit Sol cum duabus vtriusque auriculis, incestus probrosi fœdabunt familias; si Lunam obteget, lucis quædam in pilei modum projectio; vniuersam imperium communi gaudio gestiet; sed infinita sunt istiusmodi somnia. Scholam Scial tenebat primariam Ciuisnon nomine, quæ extra stellarum errantium, & fixarum, contemplationem Theoricam non exit. Præter Astrologos Collegij Regij, auditores habebat aulæ sapientissimos, & qui se ingenij nomine iactabant insignes Magistratus; ij scientiam docentis, suauitatem morum & illam potissimum tam liberalem & prodigam communicationem rerum præstantium, & reconditarum mirari satis non poterant, quas eorum quisque si solus nosset, sibi vni fruendas, esset aliis inuisurus, sed de Sinarum astronomia plus satis: restat anni huius tricesimi octauo legamus reliquias, casu aliquo memorabiles minimè vulgari.

Ac Pechinum quidem duplex calamitas afflixit, intus incendium, & foris diluuium Tartarorum. Regionem latè deprædatis captisque prodicione ciuium duodecim vrbibus, Pechinum Tartari obsidione arctarunt tam angusta, ut eorum castra murorum prospectui paterent. Mittitur in eos exercitus multitudine infinita duplo maior, animus duplo ignauior. Idem fuit iis vinci, & hostem cernere, vitam fuga seruare, & prælium perdere. Non est tamen potitus Pechino Tartarus, nec erat ea vrbis quæ posset ab eo vel obsidione, vel impressione occupari, licet decies tantum turmarum hostilium in eam duceret. Rexque bis pridem hominum triginta portatus humeris vrbe prodierat (insolens Sinis spectaculum) custodum militum stipatus millibus sexaginta, ad recognoscendos per se muros, sarcindas eorum lacunas, & armandum machinis bellicis eorum ambitum. Prodicione Tartari desperata, qua sola nicebantur ad urbem capiendam, excursione quaquaversum bimestri, ruinis, & stragibus hominum, circumposita deuastant, prædis saturi, arces repetunt à se pridem captas. Sed hæc obiter solumve significarem hisce tumultibus, præclusas fuisse nostris vias ad ministeria; Logobardus & Scial eas inierant, cum se Pechinum recipere sunt coacti, ne & ipsi præda Tartaris fierent. Nouos tamen Christiani.

122.
Pechi. Tart.
obsid. ignis
consumit.